

Oikkuko?

Kaksi kertomussarjaa.

Kirj. A. R—dt.

Sawonlinna w. 1884 n:rot 1—11.

Edellinen osa.

I

1

Rauhamäen kestikiewarin siistien wierashuoneiden laattiaa mitteli kiirein askelin eräs nuori mies. Oliko hänellä kylmä, koska hykersi käsiään käwellesään uunia kohden? Woi olla mahdollista, sillä hän oli saapunut wälyttömästi kyytiresissä ja oli alkutalwi Marraskuussa. Tai lienee ollut kiiru kaupunkiin, jonne oli hätäisesti uteliaalle kyytimiehelle ilmoittanut päämääränsä olewan pysähtyä. Waan on wähän epätietoista sekin, sillä kello oli wasta 4 iltana ja kaupunkiin oli waan 15 wirstaa. Olisihan sinne ennättänyt wähemmälläkin.

Matkustajamme oli siewän näköinen ehkä 24 wuotinen mies. Koko kohtalainen, mutta hoikka, tukat ohuet ja keskeltä jakauksessa, otsa korkea, silmät siniset ja kirkkaat, nenä suora, sen alla siewät wiikset ja suu, joka hehkui nuoruutta ja hywäntahtoisuutta, käänteet reippaat ja wilkkaat: sanalla sanoen semmoinen johon tytöt hywin sukkelaan mieltywät.

Ehkä kuitenkin kylmyyys lienee lewottomuuteensa ollut syynä, koska silmänsä wieläkin kirkastuiwat nähdessään tyttösen astuwan höyryäwä kahwikuppi tarjottimella owesta sisään. Nopeasti käweli tyttönen matkustajaa wastaan, joka oli pysähtynyt keskel-

le laattiaa.

— „Hywää iltaa! sanoi wieras.

Tyttö wastasi kumarruksella ja suoritettuaan tehtävänsä meni reippain askelin pois.

Tuopa suloinen ilmestys maa-kestikiewarissa! tuumasi wieras. Toden totta, tuo tyttö herättäisi ihastustamissa seurassa hywänsä. Odotappas, tiedä minun pitää saada kuka hän on. Tämän talon piika se ei ollut.

Hän käweli edestakaisin. Ei ketään kuulunut. Hm! tuumasi hän taas, mitä se minuun oikeastaan koskee, kuka hän on?

Ja huolimattoman näköisenä koko asiasta wihelsi hän iloista walssia ja alkoi järjestää kapineitaan. Samalla awautui taas owi ja tuo entinen keijukainen astui kahwikuppia poisottamaan.

Nyt ei wieraamme malttanut kuitenkaan hillitä uteliaisuuttaan. Hän astui lähemmä ja sanoi: „antakaa anteeksi jos kysyn: kenenkä tämä kestikiewari talo on?

— Se on isäni, wastasi tyttö ujosti ja walmistaitui pois lähtemään.

— Sepä omituista.

— Miten niin omituista? ja tyttösen suu meni hy-

myyn.

Wieras, joka ei saanut puhetta paremmin luistamaan, joi kiireesti toisen kuppinsa, maksoi, puki yllensä ja läksi matkaansa.

II

— Kuka tämän kestikiewarin talon omistaja on? kysyi kyydittävä kuskilla istuwalta mieheltä.

— No, sehän se on se insnyöri.

— Mikä insinööri? tutki toinen.

— Se, joka muutti tuolta Sysmästä ja osti tämän Rauhamäen rusthollin.

— Eikös sillä ole sukunimeä?

— Onhan se sekin sillä, Lumperikshan ne sitä sanovat.

— Wai Lundberg? Onko hän vielä wirassa?

— Mitä rikas wiralla tekee. Hänellä on rahat lampartissa ja elää koroilla. Eihän tämä kestikiewarikaan ole tässä vielä kauan ollut ja tuskin tulee olemaan. Ukolla on kuitenkin jo monta vuotta tuparustinki ollut hyyrättynä kärjäkartanoksi.

— Wai niin, sanoi nuori mies jälkimäiseen uutiseen. Onko hänellä miten perhettä?

— Ei muuta kuin rouwa ja tytär.

— Onko tytär vanhakin?

— Wastahan se koulunsa lopetti, liekö hän jo kuu-dentoista.

Puhe loppui. Oli wastamäki ja mies pani piippuunsa.

Olikohan nuori tyttö jonka hän oli nähnyt todellakin insinöriin tytär, tuumi matkustaja. Jos tämä waan häntä wejyasi. Waan mitä se häntä liikutti muka? Olishan tuo noin muuten kuitenkin hauskaa tietää, waan miten saada mieheltä se sopiwasti selwille? Liian paljon hän ilmanki oli kysynyt.

— Mimmainen ukko tuo insinööri on? jatkoi nuori mies jollakin aloittaakseen.

— Ei turha juuri, onhan tuommoinen terwasankanto, jäykänlainen wähän; pakoittaa tytärtäänkin toisinaan wieraita passaamaan, waikka piikoja on. Ei siedä toimettomia muka. Se lentää kuka joutaa.

Nuori mies oli nyt tyytywäinen: Lapsen wiattomat kaswot, se osoittaa sydämen hyllyyttä, ujous: sielun saastuttamattomuutta ja puhtautta, yksinkertainen puku ja tottumus työhön — niin semmoisen waimon olen itselleni aina toiwonut — — — —

— Mistä kaukaa herra on? oli miehen wuoro nyt kysyä.

— Porwoosta, wastasi toinen jotenkin lyhyesti, luultawasti närkästyneenä, että ajatus-juoksunsa tuli häirityksi.

— Mikä sieltä? tiedusteli mies taas.

— Tuomari, kuului lyhyt wastaus.

— Wai herassyötinki? Taidatte tulla meidän wanhalle tuomarille sihteeriks?

— Niin tulen.

Kun mies tiesi niin wäähäpätöisen miehen kun sihteerin olewan kyydittäwänään, alkoi hänen puolestaan nyt semmoinen kysymystulwa, että nuori mies katsoi parhaaksi olla makaawinaan aina N. kaupunkiin asti. Se auttoi ja niin wihdoin ajettiin kaupungin portista walaistuille kaduille.

III

Waratuomari Albert Keinänen, se oli tuo nuori matkustaja, ajoi kaupungin seurahuoneelle, sai huoneen ja alkoi wiipymättä wirkistää, puhdistella ja siistiä itseään pitkän matkan waiwoista. Oli paras aika wielä mennä terwehtimään tulewaa isäntäänsä tuomari Gråbergia.

Waikka harmaaparta, ei tämä wielä ollut paljon yli 50 ikäinen. Ystävällisellä hymyllä otti hän nuorta miestä vastaan ja sanoi: „oli hywä että tulitte näin aikaiseen, niin ennätätte tutustua meikäläisiin oloihin ja käsiteltäwiin asioihin. Käräjät alkawat H:n pitäjän kanssa tulewalla wiikolla Rauhamäen rustholissa, niin pääsette heti järkityöhön.

Mikä lienee ollut, mutta kärjäin alkaminen Rauhamäellä täytti Keinäsen salaisella ilolla. Saihan hän aikaa sitte wasta oikeen likeisesti tutustua „keijukaisen“ kanssa.

Ilta kului pakinoidessa ja tultiin kutsumaan illalliselle. Ruokasalissa seisoi jo tuolinsa takana eräs wewä wahwarakenteinen neitonen, jonka wanha tuomari esitteli tyttärekseen. Ruokaillessa tuli Keinäselle ilmi, että talon rouwa jo aikoja sitte oli kuollut, että heidän toinen lapsensa, eräs poika jo kolmatta wuot-

ta lueskeli Sweitsissä Zürichin polyteknikossa. Bernin seminaarista samassa maassa oli Elsakin, tuo aterioit-sewa tytär, joku aika sitten palannut, oltuaan poissa kotomaasta kaksi vuotta.

Keinänen loi silmänsä werewään tyttöön. Tätä ei juuri woinut kaunottareksi sanoa. Otsa tosin oli korkea, silmät suuret ja siniset, suu kaunis, waan nenä lyhyenlätä ja hiukka ylöspäin. Kaswain juonteessa oli jotakin käskewäistä, joka ei sietänyt wastaansanomista; näytti ikäänkuin ylpeän ruhtinassuwun werta olisi tuntenut juoksewan suosissaan.

Olepa waan mikä hywään, minusta on yhtäkaikki, sillä meillä taitaa tulla olemaan sangen wähän tekemistä keskenämme, ajatteli nuori mies tytöstä. Waan hän katui, kun tämä alkoi häntä puhutella ystäwällisellä arwokkaisuudella. Tytön olennessa oli jotakin puoleensa wetäwää, waan samalla ikäänkuin: pysypäs matolla!

IV

Yhden wiikon oliwat jo käräjät kestäneet Rauhamäellä, kun eräänä päiwänä Rauhamäen Olga, niin oli tuon „keijukaisen“ nimi, saapui kaupunkiin ostoksille ja pikimmiten tervehtimään tuttawia. Tuli pa hän koulu-towerinsa Elsa Gråberginkin luo. Tyttöset oliwat koulussa ollessaan eroamattomat, tämä ystäwyys wähän hölleni jälkimäisen Bernin matkan aikana, waan tuli sitä lujemmaksi kun Elsa taas palasi kotiin. Jälkimäinen hiukka wanhempi ja kokeneempi jakoi ystäwälleenkin suurempaa kokemusta ja maailman tuntemistaan, tämä taas mitä hänellä oli: lapsellisen wiattoman rakkautensa, niinkuin sen ystäwälleen suinkin lahjoittaa woi.

Kun tyttöset oliwat hetken yhtä ja toista jutelleet, sanoi Olga äkkiä:

— Niin, onhan teillä todellakin uusi apulainen, waratuomari Keinänen, mitä hänestä pidät?

— Mitäpä hänestä? Olenhan häntä waan pikimältään jonkun kerran nähnyt, wastasi toinen.

— Oi, kun meillä nyt iltasilla on aina hauska. Hänellä on niin peräti kaunis ääni — minä soitan ja —

— — —

— Ja hän laulaa — niin kyllä siitä hywä tulee, rakas

lapsi.

— Mitäs pahaakaan woisi tuosta syntyä? kysyi Olga wiattomasti ja pani päänsä kallelleen. Hän oli wä-hän pahoillaan hywän ystäwänsä pienestä pilasta.

— Ei muuta, sanoi Elsa weitikkamaisesti, että hän rupeaisi sinusta pitämään enemmän kuin tawallista ja sinä ehkä hänestä.

Muuta ei tällä kertaa asiasta wirketty, sillä Elsa oli liian hienotunteinen yrittääkään ruweta sekoittamaan wiattoman lapsen lähteenkirkasta sielua mil-lään likemmillä wiittauksilla. Antaa ajan sanani selit-tää, ajatteli hän ja niin tyttöset erosiwat.

Oli Olgan sydämeen kuitenkin jotakin painunut. Hän ehkä rupeaa minusta pitämään enemmän kuin tawallista, tuumasi hän, pitäköön waan jos hänen mielensä tekee. Sittenhän minäkin jaan weljen, jota mulla ei koskaan ole ollut. Hei! sittenhän wasta kieltä pieksetään! Tyttö käweli ikäänkuin tanssien tätä aja-tellessaan.

V

Olgan palattua kotiansa jatkui elämä Rauhamäellä entiseen tapaansa. Ukko näytti pölläkkää työväelle, vanha rouwa ja Olga työskentelivät sisällä, koettellen tehdä wieraansa oloa niin mukawaksi kuin mahdollista. Tämä ei ollut ukolle mieliin, että poikettiin ruoan laitoksissa j. n. e. wanhoista tawoista. „Kun on jalat toisen pöydän alla, pitää tyytyä siihen, mihin talonwäkikin“ jupisi hän. — „Mutta maksaahan hän edestään“ koetteli rouma inttä. — „Prat, minun pöytäni alla ne nyt owat. Wanhus tarwitsee mukawuuksia, nuoriso ei“ ja sillä ukko meni ja antoi kyökissä toimitat kuitenkin tehdä mielensä mukaan sillä: „poika oli helkkarin hywä kumminkin!“

Päiwät istui nuori tuomari lautamiehinensä ja riitämiehinensä kärjäsalissa, waan iltasin kun sai itsiänsä oikaista, meni hän aina wanhan maamittarin puolelle teewettä juomaan; jopa ukko toisinaan tarjosi lasin punssiakin. Olga useimmiten soitti, antoipa Keinänen toisinaan kuulla kaunista ääntäänkin. Niinä hetkinä tuo wähän ärtysä, waan hywäsydäminen ukko aina piippuneen wäistyi istumaan semmoiseen paikkaan salissa, josta laulua ja soittoa parhaiten saattoi nauttia; olihan hän itsekin, niinkuin

mielellään kertoi, nuoruudessaan ollut hyvä laulaja. Wanha rouwa mielellään, kun taloustyöt sen sallivat, istui salin sohwalla ja kutoi sukkaa; muistuttihan tuo hänen tyttö-aikojaan, jolloin klawerin äärestä useimmin kuin nyt saatiin kuulla nuorison laulua. — Niin tuo wanha hyvä aika! Kukapa harmaapää niitä ei kaipauksella muistelisi ja wertaisi tähän nurinperäiseen nykyaikaan.

Niin riensi aika rientämistään ja käräjän loppuun oli tuskin yhtä viikkoa.

Olga istui pianon ääressä ja selaili nuotteja samalla kun nuori tuomari seisoi wieressä, hänkin etsein jotain sopiwaa kappaletta esiteltäväksi. Wanhukset oliwat poissa, rouwa lopettamassa iltaruoan valmistuksiaan ja ukko kiroten rassaamassa pitkäwartista piippuansa työhuoneessaan.

Yhtäkkiä nosti tyttö wiattomat silmänsä tuomariin ja sanoi: „mutta kyllä teidän poislähtönne saattaa suuren muutoksen Rauhamäelle; eihän tänne jää site mitään“ ja hän ikäänkuin etsi apua tähän ikävään asiaan nuoren miehen kaswoista.

— Jääpihän teille wanhempanne ja welwollisuu-
tenne heitä kohtaan, sanoin toinen.

— Se on totta, ja waikkapa niissäkin pitäisi olla kylliksi, sanoo joku sisällinen ääni, ettei ne enään riitä.

Keskustelu jäi siihen, sillä ruwettiin illallispöytää kattamaan. Jotenkin äänettömästi lopetettiin ateria ja kukin meni yösijallensa.

Waan kuka ei unta saanutkaan yöllä, se oli nuori tuomari. Lewottomana kääntyi hän wuoteellaan ja monet ristiriitaiset ajatukset ajelehtiwat hänen mielikuwituksissaan. Aamupuolella pääsi hän jo niin pitkälle, että sanoi itsekseen: niin sen pitää olla. Ja sanomaton sulous täytti hänen sielunsa. Sekö mieli waimikä lienee waikuttanut, että silmänsä ummistuiwat hetkeksi. Ja nyt alkoiwat toiset kuwat juosta ajatus-tensa läpi.

Hän oli Olgan onnellinen awiomies. Hän rakasti häntä niin kuin kuolewainen suinkin saattaa toista kuolewaista lempiä. Waan kuwat muuttuiwat. Kauhukseen näki hän rakastettunsa kuoleman palweluksessa. Tuon hennon ja suloisen olennon täytyi kuolemalle kaiwaa ruumiin hautoja. „Olga, rakas Olga, tule pois tuon hirweän olennon pauloista, huusi onneton mies tuskissa ja wäänteli käsiään. Nuori nai-

nen katsahti häneen surullisesti ja puisteli päätään. Wihdoin oliwat haudat walmiit, koska kuolema otti lapion ja rupesi niitä korjailemaan. Hänen apulaisensa wiskausi maahan lepäämään ja uneksia näki kuinka tuo heikko rinta kohoili työn ponnistuksista. Wihdoin kuolema wiskasi lapion nuoren naisen wiereen, sanoen: „nyt kaiwa itsellesi!“ Woi hirmua! Nuori mies taas huusi pääsemättä waimoansa auttamaan: „Olga rakas, elä kaiwa! Tahi jos kaiwat, niin tee se yhteiseksi meille molemmille.“

Samalla hän heräsi ja hieroi siimiään. Päiwä oli walkenemassa.

VI

— Te äsken huusitte minun nimeäni luultawasti unissanne, sanoi nuori tyttö kun Keinänen astui saliin aamukahwillensa ja jatkoi: oli hywä, ettei isä ja äiti sitä kuulleet, siitä olisi noussut kumma juttu.“

Keinänen katsahti ympärilleen. He oliwat kahdenkesken.

— Makaatte warmaan toisella puolella seinää?

— Niin. Mikä teitä niin kauhistutti?

Nuori mies astui lähemmäksi. Wienosti surullisella ääuellä sanoi hän: „neiti Olga, antakaa minulle kätenne.“

Tyttö antoi.

— Te eilen walititte tyhjyyttä, minkä minun kohta tapahtuma lähtöni matkaan-saattaa. Se rohkaisee minun kysymään teiltä suoraan: tahdotteko ja voitteko awiowaimonani seurata minua elämän halki? Jos teillä on rohkeutta siihen, niin antakaa pikku kätenne lewätä minun kädessäni — — —

— Herra Jumala! huudahti hiusmartoon asti punastuwa tyttö, mitä puhetta — — — ja nyt vielä pääliseksi äiti tulee.“

Temmaisten kätensä irti juoksi hän tiehensä.

Aamukahwi juotiin hiljaisuudessa, paitsi että uk-

ko kiroili Pekkaa, joka taas laski warsan tallista juoksemaan. Tämä puhe oli Keinäsestä mieleen, sillä sen aikana sai hän wähän jähdyttää kuohuwia tunteitaan. Olgaa ei näkynyt.

Nyt alkoi kummallinen wiikko molemmille nuorille. Keinäsellä oli niin kiire käräjäitä lopettaessa, että hänen muka täytyi työskennellä myöhään yöhön ja eipä Olgakaan pianoansa muistanut. Tämä käweli, istui ja mietti. Toisinaan koetti hän otsaansa. Mitähän sen sisällä taottiin? Oliko se kieltoa wai myöntymystä kosialle? — Ukko waan kiroili.

Yhä enemmän kirkastui tytön otsa päivä päivältä ja yhä hellimpiä silmäyksiä hän yhteisillä aterioidella loi nuoreen mieheen. Tämä keksi jonkun niistä ja rohkeni nyt hänkin puolestaan kohottaa päänsä ja katsella tyttöä silmiin.

Käräjät loppuiwat. Nuori mies koottuaan paperinsa ja muut kapineensa seuraawan päivän lähtöä warten, lähti asuinkartanoon ja astui saliin. Ikäänkuin odottamassa häntä oli Olga yksinään siellä. Albert awasi sylinsä ja wakawin askelin astui Olga lähemmäksi ja niin nuori mies sai ensi kerran puristaa „keijukaisensa“ tykyttäwää rintaansa wasten.

— Wai sillä tawalla sinä herra menet wiekoittelemaan nuorten tyttöin sydämiä, sanoi ukko Lundberg Keinäselle työhuoneessaan; no, millä sinä ai'ot elättää waimoasi?

— Minulla on Luojan lahjoittama selwä järki ja halu työhön, wastasi toinen.

— Ne minä itsellänikin luulen olewan, sanoi ukko, mutta ei ne enää minua nyt elätä.

— Te, setä, tarkoittatte siis, mimmoiset tulot minulla on? oli nuoren miehen wastaus; ei ole tätä nykyä kun 2400 mrk. wuotuista palkkaa ja 6000 mrk. säästetyitä. Waan eihän ole kysymystäkään awioliitosta heti. Olga on nuori ja en minäkään wielä wanha. Me woimme odottaa jonkun wuoden wielä.

— Nuori sinne ja nuori tänne, tuumasi ukko äreästi, Olga täyttää kohta 17 wuotta. Nopeasti päättää ja nopeasti se toimeen panna, semmoista minä rakastan.

VII

Tapaukset seurasivat nyt nopeasti toinen toisiinsa. Heti seuraavana pyhänä kuulutettiin Albert Keinänen ja Olga Lundberg pyhään awioliittoon ja saman päivän illalla wietettiin Rauhamäellä iloiset kuuliaiskemut.

Nyt tuli uudet puuhat. Samalla kun wanha rouwa Lundberg nyyhkien walmisteli tyttärelleen myötäjäisiä, puuhaili Keinänen kaupungissa itselleen ja „keijukaiselleen“ mukawata kotia. Ja kaikki ennätettiin saada wielä ennen joulua walmiiksi, kun tuo iloinen häpäiwä koitti.

Wihkiäiset toimitettiin ja hääkemut pidettiin tietysti Rauhamäellä. Sinne kokoontui paljon wieraita ympäristöltä ja kaupungistakin. Olipa wanha tuomari Gråbergkin tyttärineen saapunut nuorten iloiseen juhlaan. Komeana ja uljaana kuin ruhtinatar seisoi tuossa morsiusneitojen jonkossa kukoistawa Elsa Gråberg. Wastassaan seisowa nuori kaupungin lääkäri Sellman rohkeni waan silloin tällöin nostaa ujut silmänsä ja luoda aran, mutta ihastuneen katseen morsiusneitoonsa, joka kuitenkin ei ollut tuota huomaawinaanakaan.

Kun Olga myöhemmin illalla onnellisena nojauti

sulhasensa käsiwarteen, heidän käwellesään salin laattialla, kysyi hän äkkiä:

— Kuule Albert, mikä sinua niin kauhistutti tuona merkillisenä yönä, kun niin hätäillen huusit nimeäni? Etkös nytkään vielä woi sitä ilmaista?

— En rakkaani, wastasi toinen, vaikka maailman rikkaudet siitä mulle luwattaisiin tahi maailman waiwalla uhattaisiin, — en semminkään tänä yleisenä ilonpäiwänä saa enkä woi riemuamme häiritä turhanpäiwäisellä — niin en konsaan.

Tuon unen muistuttaminen lennätti pahan aawistuksen sulhasen sydämeen, joka ei kuitenkaan estännyt, että nuoret iloitsiwat aamupuoleen yöhän.

Toinen osa.

I

Mitäs juuri nuoren parikunnan elämästä olisi-kaan sanomista? Se kului kuin kewätpäiwän unelma. Keinäsellä oli kowa kiire kärjäpapereita puhdistaes- ja nuori rouwa sai nyt omin päinsä koettaa, mil-tä emännän welwollisuudet tuntuivat; ne eiwät kui-tenkaan alusta alkainkaan tuntuneet hänestä oudoil-ta, sillä hän oli kaswanut kodissa, jossa ei saanut olla „peukalo keskellä kämmentä“, kuten ukko Lundberg rakasti sanoa. Ilta- ja aamupuhteilla, kun emännän welwollisuudet sen sallivat, istui Olga miehensä työ-pöydän wierellä ommellen tahi neuloen ja nosti wä-listä rakkaudesta säihkywät silmänsä miehensä puo-leen. Harwoin hän häntä kysymyksillään häiritsi; hä-nestä oli kyllä, kun sai istua miehensä läheisyydessä. Jos tämä joskus tarwitsi selkäänsä oikaista, hiipi nuori waimo hiljalleen kätensä miehensä käsiwarteen samoin kuin hääpäiwänä ja sitte wirtasi puhe huu-liltaan, wiaton kun warpusen wiserrys. Harwemmin he myös kylällä pistäytyiwät, waan sitä useammin El-sa Gråberg ja lääkäri Sellman heidän luonaan. Jälki-mäinen tosin mielellään seurusteli yliopistokumppa-ninsa Keinäsen kanssa, waan lienee hänellä ollut toi-setkin tarkoitukset käynneillään, päättäen niistä sil-

mäyksistä, joilla hän aina katseli Ella Gråbergia, joka taas wälinpitämättömästi niihin wastasi.

— Mitä pidät lääkäri Sellmannista? kysyi eräänä päiwänä Olga entiseltä koulutoweriltaan, kun oliwat kahdenkesken.

— Mitäpä hänestä? wastasi Elsa, kunnan mies hän saattaa olla hywinkin.

— Eikö muuta? Mutta tapaattehan te niin usein toisianne, että pitäisi sinun löytää hänessä muitakin omaisuuksia. Olenhan nähnyt miten lempeillä silmillä hän sinua katselee.

— Katselkoon! En siitä sula, oli toisen wastaus. Jos käyn teillä, niin eipä se ole häntä tawatakseni, waan minä rakastan sinua ja miehesi seura minua miellyttää.

— Kummallinen tyttö, mietti Olga toisen poismen-tyä. Waikka hän omistaa niin hellän ja rakastawan sydämen, tuntuu toisinaan ikäänkuin hänellä ei semmoista olisi ollenkaan.

II

Eräs wäähäpätöinen seikka antoi kaupungin nuorisolle kauan halutun tilaisuuden useammin olla yhdessä. Wietettiin näet kappaletta jälkeen joulun pienet, siewät, häät, jotka muuten meidän kertomukseemme eiwät sen enempää koske. Morsiamen wanhemmat tahtoiwat nuorille tehdä pienen ilon heidän hääpäiwänään, ja kehoittiwat Keinästä, joka oli tunnettu hywästä laulu-äänestään, saamaan toimeen hääwirren neli-äänisesti. Keinänen täytti toiwomuksen mielellään ja niin Olga ja Elsa Gråberg, Keinänen ja lääkäri Sellman tilaisuudessa eiwät ainoastaan laulaneet hääwirren, waan illan huwiksi wielä monta muuta kaunista laulua. Ilta päättyi sillä yhteisellä sopimuksella, että hetimmiten perustettaisiin lauluseura, johon kaupungin nuoria oli kehoitettava osaa ottamaan.

Nyt alkoiwat hauskat ajat, sillä kahdesti wiikossa kokoonnuttiin milloin minkin perheen tykönä laulamaan, ja illat tawallisesti päättyiwät leikeillä ja tanssilla. Missä kolmeenkymmeneen nuoreen kokoontuu yhteisesti iltaa wiettämään, on luonnollistakin, että ikäwyys semmoisesta seurasta on kaukana. Niinpä

tässäkin. Antoipa sama seura pääsiäispyhinä onnistuneet laulajaisetkin kaupungin naisseuran kassan hyväksi.

Wiikot wieriwät näin, kun eräänä kertana Sellman kirjeellisesti ilmoitti, että sairaan luona käyntinsä vuoksi ei woinutkaan saapua harjoituksiin. Kuka olisi likemmin huomannut tarkata, olisi ehdottomasti nähnyt, kuinka tuo muuten niin werewä ja lewollinen Elsa Gråberg muuttui lumen-waaleaksi kaswoiltaan. Mikä lieneekin liikkunut tytön mielessä, waan hän koki lewottomuuttaan salata, kiiruhti wesikarafinin luo ja joi wapisewin käsin, walittaen pahasti wointiaan. — Waan seuraawana kertana ei Sellman wieläkään saapunut ja niin käwi kaikille selwäksi, että hän oli ainaiseksi eronnut, joka oli sitäkin surullisempi kaikista, kun hän oli miesäänien pääpylwäitä.

Selwenipä wähitellen syykin tuohon merkilliseen mielen-muutokseen, waikka se ensin käwi waan hämääränä huhuna suusta suuhun. Waan warmuutta sai juttu wasta sitte, kun Olga, tawallisella awosydämissyydellään erään kerran kysäsi Elsalta:

— Onko totta, että Sellman on sinua kosioinut ja

että sinä hänelle annoit rukukset?

— On, wastasi toinen, waan eihän hänen sitä warten olisi tarwinnut laulusta erota.

— Kummallinen olet todella, ihmetteli Olga; mies on minun ja monen mielestä kunnollisimpia nuorien joukossa ja sinä hylit häntä.

— Käsi sydämellä en muuten woinut tehdä. Itsellenikin käy yhä selwemmäksi, että taidan olla konsaan naimisiin menemättä.

III

Ihmettelemisen syytä sai Olga nyt yhä useammin. Elsa Gråberg aina harwemmmin pistäysi hänen luonaan, jopa tapahtui niinkin, että wiikkomääriä kului, ennenkuin hän, ikäänkuin armosta, awasi Keinäsen owia. Waan ei tässä kyllin. Laulu-tilaisuuksissa käwi hän tosin, mutta oli enimmäiten muiden pakinoidessa waiti ja awasi suunsa waan silloin, kun katsoi täytywänsä jotakin Keinäsen esitystä wastustaa tahi antaa hänelle joku pistosana.

Kaupungin naisseuran puheenjohtajaa, jonka toimesta jo monta sataa köyhää lasta oli tullut waatetuksi, piti kohta täyttää 40:nen ikäwuotensa. Keinänen esitteli, että lauluseura häntä käynnillään kunnioittaisi.

— Sitä kyöveliäkö! sanoi Elsa Gråberg ja oli näytäwinään hywin ylenkatseelliselta, hukkaan sitte menee hywät humalat.

Tämä lause ei kuitenkaan häntä estänyt tulemasta myötä silloin kun muutkin menivät.

Kerran taas Keinänen sattui esittelemään toisten laulajaisten antamista. Elsa oli heti esillä ja sanoi:

— Warmaankin saadaksemme häpeätä niinkuin pääsiäisenä.

— Eikös kerran tehdä yhteinen retki saareen ennenkuin kesäksi lakataan harjoituksista, esitteli muutamasti vieläkin Keinänen.

— Niin, myönsi taas tuo oikullinen tyttö, wälttämättähän on jäniksillekin laulajaiset pidettävät, niinkauan kun vielä koossa ollaan.

Ei Elsa Gråbergille juuri mikään Keinäsen esitys soweltunut. Wastakynttä hänen piti wetää, olipa se sitte syystä tai syyttä.

Saariretki tehtiin kuitenkin. Tuotakin Olga lewotom uudella odotti, sillä hän ei woinut ymmärtää, mitä Elsalla oikeastaan oli tekemistä hänen kunnan miehensä kanssa, mitä warten hänen piti hänen rakasta Albertiansa wihata ja loukata. Eihän tämä hänelle konsaan paha sanonut tai tehnyt, vielä vähemmin Keinäsellä oli syytä häntä milloinkaan katsoa karsain silmin. Ymmärtämätöntä siis oli nuoren waimon mielestä, mikä syy saattoi olla Elsan äkkinäiseen mielen muutokseen.

Sanotulla saariretkellä oli peräti hauska ylimalkaan. Lopussa tapahtui kuitenkin se häiriö, että kun „Maamme“ piti laulettaman, lauloi Elsa Gråberg ja wiekoitti muutkin alttiääneen kuuluwat ottamaan

järkinään toisen kappaleen. Tästä tietysti syntyi semmoinen sekasorto, joka ei ollut unta eikä nälkää. Syystä Keinänen suuttui ja palausmatkalle lähdettiin tuota pikaa. Retki oli nyt peräti ikävä, vaikka Elsa Gråberg kuinka koetteli olla iloinen ja saattaa muitakin samalle tuulelle. Tarkka katselia olisi kuitenkin huomannut, että kaikesta hänen nähtävästä iloisuudesta huolimatta, hän oli waalea, huulensa toisiinsa wärähtelivät kummallisesti ja kyynelkin koetti pyrkiä silmäkulmastaan tipahtamaan alas.

Kaupungin rantaan päästyä, otti Olga Elsaa käsi- puolesta ja näytti tahtowan hänen kanssaan pakinoida. Toinen ymmärsi myös tarkoituksen heti ja niin saivat he kahdenkesken kulkea muiden häiritsemättä.

— Miksi sinä, rakas Elsa, wihaat miestäni ja teet hänelle aina kiusaa? kysäsi Olga heidän käwellesään.

— Ei se tahallista tekoa ole, koetteli toinen selittää, minulla mahtaa olla pahanilkinen sydän, jonka juonet ja oikut tahtomattanikin puhkeewat julki. Waan nyt näistä juonista minä wapautan teidät muutamiksi ajoiksi, sillä, vaikka onkin waikeata jättää wanha

isä yksikseen, täydyn huomenna lähteä täältä pois. — Ja kyynel tipahti Olgan kädelle, joka lepäsi puhujan käsiwarrella.

Nuori waimo tietysti hämmästyí tuosta pikaisesti päätetystä matkasta ja koetteli udella. mikä matkan päämäärä tuli olemaan, waan turhaan. Elsa ei sanonut itsekään tietävänsä, mihin lopulla pysähtyisi, mutta pois hänen waan piti päästä ja niin kauaksi kuin mahdollista.

Jos joku Elsa Gråbergin makuuhuoneesen olisi myöhemmin illalla saanut katsahtaa, olisi ehdottomasti hämmästynyt. Niin muuttunut tuo tyttö-raukka oli. Hän istui riisuttuna sängyssään: hiuskiharansa aaltoiliwat purettuna ja hajallaan paljailla olkapäillään. Näkönsä oli peräti surullinen, werewät kaswonsa lumiwaaleat ja silmistään tipahteli silloin tällöin kyynel samalla kun huulensa warähteliwät niinkuin palausretkellä wenheessäkin. Hän puheli itsekseen:

— Hywä Jumala! Miksi olet antanut niin kummallisen ajatuksen, miksi nuo omituiset oikut herätä sydämässäni? Tiedäthän itse, että olen koettanut kaikkia, mitä inhimillisessä woimassa on, saada noi-

ta mietteitä waikkenemaan. Ja kuitenkin tulewat ne uudelleen takaisin ja kahta kiiwaammin. Miksi minua, Luojani, niin syntisillä himoilla rankaiset? Päästä minua niistä! Anna edes matkalleni sen isällinen siunaukses, että sen kautta woisin unohtaa synnilliset, Sinun ja maallista lakia vastaan sotiwat, sydämen ajatukseni!

Tällä tawoin puheli nuori tyttö nyyhkien kauan ennenkuin wihdoin aamu-yöstä nukahti. Waan unensa lienee ollut peräti lewoton, koska aamun aikaiset matkapuuhat wielä näkiwät hänen itkeneenä ja waa-leana. Lewollisen ja päättäväisen näköisenä hän kuitenkin wastasi isänsä hätäilewiin ja kummastelewiin kysymyksiin, yhtä kylmänä hän, pannessa tawaroi-taan kokoon, muisti ja pani myötään wäähäpätöisim-mätkin tarwekapineet, yhtä lewollisena hän myös otti Olgan vastaan, joka häntä hätäisenä tuli terweh-timään. Isä puuhasi tyttärensä matkarahat, waikka ei hänkään warmaan saanut tietää tämän matkan päämäärää; wakuutettu oli hän kuitenkin, että joku omituisempi seikka pakoitti tytärtään pois rauhoittu-maan, ehkäpä tuo lääkäri Sellmanin juttu.

IV

Ja niin nyt oli Elsa Gråberg poissa. Uuden wieraan, yhä useimmin, saivat Keinäsenkin sen johdosta: ukko Gråberg, ikäwissään, oli heillä joka päiväsenä oleskeliana. Hänen toiwonsa oli waan saada poikansa kotia ja ehkäpä tyttärensäkin talweksi samoin, waikkapa tämä olikin aikonut vuosikausia ulkomaila oleskella.

Pari wiikkoa saattoi kulua, kun ikäwöiwä isä sai tyttäreltään kirjeen. Tämä oleskeli nyt Zürikissä welijensä luona ja ilmoitti aikowansa jonkun ajan perästä matkustaa Pariisiin. Kirjeen sisällöstä ymmärsi isä, että matkustukset ja ulkomailla oleskeleminen tulisiwat kestämaan kauemminkin. Poikansa taas ilmoitti, että opintonsa wasta loppuisiwat vuoden kuluttua ja että hänen, niinkuin monen muunkin polytekniikon oppilaan lupa-aikoina täytyi oleskella Mont Cenis-tunnelin poraustyössä ja rautatien rakennuksessa saamassa käytännöllistä taitoa oppimissa tieteesään.

Aika kului, talwen lumet peittiwät maan ja järwet oliwat jäässä, waan Keinäsen kodissa oli ihanin kewät, sillä sinne oli ilmestynyt uusi kansalainen: pikku pys-

tynenäinen tyttö, jolle kasteessa isän tahdosta annettiin nimi: Sulo Muisto. Tämä nyt oli peräti onnellisten isän ja äidin sekä Lundberg wanhusten silmäterä heidän usein kaupungissa pistäytyessään ja Keinästä aina silloin terwehtiessään.

Samoin kuin maa tarwitsee talwen lewokseen, lie-nee myös ihmisellekin sääty surut ja murheet tarpeelliseksi Wirkistykseksi; niitä Luoja tuottaa ihmiselle muistuttaakseen häntä kaiken katoowaisuudesta kuin myös, että hän paremmin osaa panna arwon pienimmällekkin ilolle, jonka hän saa nauttia. — Keinänen oli onnellinen ja unohti jo murheita maailmassa löytywänkään. Waan hänkin eräänä päiwänä heräsi sillä surullisella huomiolla, ettei ketään woi kiittää onnelliseksi ennen hänen elämänsä loppua.

Hän Rauhamäellä juuri lopetti tämän wuotisia syyskäräjiä, kun rouwa Lundberg äkkiä kowasti sairastui keuhkokuumeeseen. Tuota pikaa riensi Keinänen kaupunkiin ja toi sieltä lääkäri Sellmannin ja Olgan pikku tyttäreneen antamaan sairaalle kaikkea mahdollista apua.

Kaikki ponnistukset oliwat kuitenkin turhat. Tur-

haan Sellman ja piirilääkäri tekiwät kaikki, mitä tie-
teensä woimassa oli. Neljän wuorokauden kiwut ja
kärsimiset saattoiwat potilaan wainajien joukkoon.

Suru oli tietysti yleinen. Olga itki niin että oli we-
deksi muuttua, ukko Lundberg unohti piippunsa ja
kiroilemisensa pariksi päiwäksi, hänen naamansa oli
eläwä kysymysmerkki ja hän näytti ikäänkuin tah-
toisi sanoa: „mitä siiwoa tämä on?“ Apea oli Kei-
näsenkin mieli nähdessään rakkaimpansa murheen,
ja päälle päätteeksi, olihan wainaja ollut hänelle ai-
na oikeen hywä anoppimuori, jota hän rakasti kuin
omaa äitiään.

V

Hautajaiset seurasiivat nyt, waan niistä ei ole sen enempiä mainitsemista kuin että Olga kylmettymisestä sai kaulataudin ja Sellmankin uutta puuhailemista. Alussa ei tautia pidetty minäänkään, waan se ei ottanut ollenkaan parantuakseen; päivä päiwältä se yhä paheni ja joka kerralla Sellman niin kummallisesti ja arweluttawasti puisteli päätään.

Olga käweli tosin, waan ei woinut ruokaa nauttia juuri mitään.

Hywinkin sukkelaan lienee lääkäri oiwaltanut taudin waarallisuuden, sillä hän eräänä päiwänä äkkipikaa käski eroittaa pikku Sulo Muiston äidistään järkiään ja antaa se waan yksin-omaan talossa olewan wanhan mummon hoidettawaksi. Olga käsitti heti myös, että tautinsa mahtoi olla peräti tarttuwaisista laatua ja mukautui lääkärin määräykseen waikka surullisella sydämellä, sillä hän nyt alkoi ymmärtää, ettei tautinsa enää ollut leikin asia.

Waikka Olga ei ollut niitä, jotka wahtiwat owen raoista miesten puheita ja tehtäwiä, oli luonnollistakin, että hän heti lääkärin mentyä Keinäsen kanssa tämän työhuoneesen nousi wuoteeltaan ja kuunteli raolleen jääneellä owella. Hän tahtoi warmaan tietää

mikä kohtalo häntä odotti, olipa se sitte elämä tai kuolema. Hän tarwitsi waan kuulla seuraawan keskustelun, niin siinä oli hänelle kylliksi:

— Miten on waimoni laita ja miksi eroitit pikku lapsen hänestä? Sano suoraan, minä olen walmis kuulemaan pahimpia, kysyi Keinänen hätäisesti.

Lääkärit ylimalkaan sairaus tapauksissa owat lewolisia ja niin oli Sellmankin, kun hän wastasi: — Suoraan sanon ja minun luullakseni, waikkapa se kuinka waikealta sinusta tuntuneekin, koska waadit suoraa wastausta, ei meidän ajan lääkärit ylimalkaan sitä tautia woi parantaa; waimoasi waiwaa kaulamätä, difteritis. Sitä tautia vastaan owat wielä nyky-ajan lääkärien parannuskeinot woimattomia.

Puhe waikkeni huoneessa, waan Olga ei tarwinutkaan kuulla enempää. Kaikessa heikkoudessaan käweli hän laattialla jonkun kerran edes takaisin, istui sitte sänkynsä laidalle, korjaili kaulasidettään ja sanoi kylmäwerisesti itsekseen: „wai niin on asian laita!“

Sitte hän kuitenkin otti nenäliinansa, pani sen silmiänsä vastaan ja itki. „En, hywä Jumala, sanoi hän, tahtoisi jättää sitä rakasta lahjaa etenkään, jonka olet

minulle antanut, muiden hoidettavaksi. Waan jos on tahtosi, niin tee siten kun hänen parhaaksensa näet. Armossasi lohduta myös rakasta miestäni, jos todella ole määrännyt elämäni langan katkeawaksi.“

Kun tuo oli loppunut astui hän kummastuttawalla riipeydellä pöytänsä ääreen ja kirjoitti hetken. Kätettyään peperin muiden samankaltaisten joukkoon, paneutui hän taas lewolleen, odottaen kärsiwällisesti, mitä tulewat hetken saattoiwat myötänsä tuoda. Ja lewollisena hän otti miestänsäkin vastaan, kun tämä, lääkärin poismentyä, lumiwaaleana astui huoneesen. Olga sanoi waan hiljaisella äänellä:

— Minä käsitän tilani ja tiedän, mitä minulla on odotettawana. Olen myös walmis odottamaan pahinta. Kiitos sulle Albert näistäkin onnen päiwistä, jotka sinun hywytyesi on minulle walmistanut. Kaswata pikku Suloa kunnon ihmiseksi ja olkoon hän sinulle todellisena sulo muistona minusta ja onnemme päiwistä.

Näin puheli nuori waimo-raukka wielä kauan heikolla äänellä kyyneleitä wuodattawalle miehelleen siksi, kunnes unen enkeli wihdoin armahti ja laski hänen silmänsä hetkeksi umpeen.

Seuraawa yö tuotti Olgalle peräti kowia kipuja ja jo aamulla warhain lähetti Keinänen hakemaan ukko Lundberg'ia ja molempia lääkäreitä, jotka wiimemäinitut eiwät kuitenkaan muuta aikaan saaneet, kun waan helppoittiwat kärsiwän kipuja. Isänsä tullessa ei Olga muuta woinut kun antaa hänelle kätensä ja katsoa häntä surullisesti silmiin. Sellmanin aawistus käwikin toteen: ennen iltaa ei Olga Keinästä enää ollut eläwien joukossa. Kuolema oli hänet liiankin pian temmannut „palwelukseensa“, ja yhtä waikea kun wuosi takaperin unessakaan, oli nuorelle miehelle pelastaa keijukaistaan „tuon hirweän miehen pauloista.“

Millä mielellä oli Keinänen? Sen eteen on paras wetää musta werho. — Ukko Lundberg oli äimeyksissä aina siihen saakka, kun hautajaispäiwänä sametilla werhottu ja kukilla peitetty ruumisarkku peittyi multa. Silloin ukkokin itki ja sanoi Keinäselle: „siellä he nyt owat molemmat; paras olisi minullekin wanhalle terwaskannolle päästä perästä.“

VI

Joitakuuta viikkoja kului, jolloin Keinänen wainajan huoneen piti semmoisena pyhyytinä, että ei ainoastaan antanut kapineiden olla samassa asemassa, johon ne Olga oli jättänyt, vaan myös piti rikoksena niihin sormellaankaan kajota. Vaan kun ensimmäinen ja syvin suru ennätti hälwetä ja hän sattumalta tuli selailemaan wainajan papereita, löysi hän alimmaisena puolelle arkille kirjoitettuna seuraawaa:

„Minun testamenttini.

Jos Jumalan tahto on, että hän kutsuu minut tästä toiseen elämään, niin on viimeinen toiwoni ja pyyntöni, että neiti Elsa Gråberg hywäntahtoisesti ottaa pikku Sulo Muistoni kaswatettawaksi ja että hän armastani rakastaa samalla hylleydellä, jolla hän äitiwainajata rakasti.

Olga Keinänen.“

Keinänen mietti hetken, astui sitte siihen huoneeseen, jossa mummo lasta paraikaa syötti ja otti lapsen syliinsä. Kauan hän katseli noita wiattomia pikku kaswoja, jotka häntä muistuttivat äidistä ja entisistä onnen päiwistä. Painaen suutelon pikku huulille sanoi hän:

— Mummo taitaa piakkoin saada jättää toimensa

toiselle.

— Herranen aika! huudahti wanhus, olenkos niin huonosti pikkuista hoitanut, vaikka olen ollut pitäwänäni häntä ikäänkuin silmäterääni?

— Ei hoidossa moitetta ole, wastasi Keinänen, waan wainaja on jättänyt siitä kirjallisen toiwomuksen ja minä tahdon myöntyä siihen. Tuomari Gråbergin tyttäreille hän pikku Sulon on uskonut.

— No, mielti mummo itsekseen, tarwinneehan Elsa-neitikin apulaista; mahdotontahan hänen itsekseen lienee näin pikkuista raukkaa hoitaa.

Keinänen astui heti Gråbergin luo, näytti löytämänsä paperin ja kysyi hänen ajatustaan asiasta.

— Elsalle olen jo aikoja sitte kirjoittanu onnettomuudestasi ja saanut wastauksenkin, että hän piakkoin on kotona. Jos tyttäreni toiwomukseen suostuu ja miksikäs hän sitä ei tekisi, olen minä siihen ilolla myöntywäinen.

Yhtä paljon kun Elsa Gråbergin äkkipikainen lähtö oli Keinästä ihmetyttänyt, yhtä paljon hän kummastui tytön äkkinäisestä kotia tulosta. Elsa Gråberg oli nyt todella kotona ja otti heti pikku Sulo Muis-

ton mummoneen luokseen, alottaakseen siten täyttää wainajan toiwomusta. Keinänen waan ihmetteli, mitenhän tyttö nyt rupeaisi häntä kiusaamaan ja mitä oikkujaan näyttämään. Waan turhaan hän odotti, sillä waikka hän lapsensa wuoksi tuhkatiheään pistäysi Gråbergissa, ei noista wanhoista wihan purkauksista, joiksi Keinänen niitä katsoi, kuulunut mitään.

Aika kului hiljaisesti ja muuta merkillisempää kerrottamien henkilöjemme suhteen ei tapahtunut, kun että poismuuton wuoksi kaupungissa löytywän pankkikonttorin kassan hoitajan wirka tuli awonaiseksi ja tointa tarjottiin Keinäselle. Waikkapa se saattoikin tulla omalle warsinaiselle toimelleen hankalaksi, päätti Keinänen kuitenkin koetteeksi ottaa wiran vastaan.

VII

Niin kului vuosi — Keinäsen mielestä peräti pitkä vuosi, kun ajatteli edellistä, joka Olgan rinnalla oli liiankin pian kulunut loppuun. Muuta mainittamaa ei tapahtunut nytkään kuin että Keinänen kesällä muutamia kuukausia oleskeli eräässä Norjan kylpylaitoksessa, saadaksensa toisien olojen kautta edes vähän viihdytystä sywälle kaipaukselleen. Waan sieltäkin ikäwät hänet ajoivat kotimaahan. Pikku Sulo Muistonsa luona ja läheisyydessä hänen piti olla: olihan se edes jonkinmoinen muistutus ja lohdutus poismenestä.

Niinkuin mainitsimme oli vuosi kulunut Olgan kuolemasta, kun Keinänen eräänä iltana istui Gråbergin luona ja puheliwat ystäwykset yhtä ja toista. Äkkiä awautui owi ja siihen ilmestyi Elsa pikku Sulo käsiwarrella. Hän laski lapsen sylistään laattialle ja sanoi nauraen: „menepä nyt isäsi luo.“ Keinänen ei tahtonut uskoa silmiään: pikkuinen alkoi todella omin woimin tokkaroida hänen luokseen, waikka tosin Elsan warowasti perästä seuraamana. Keinänen otti lapsen vastaan, painoi suutelon pikku huulille ja sanoi:

— Teille, neiti Gråberg, olen suurimmassa kiitol-

lisuuden welassa, että olette waiwannäöllänne pikku armaani näinkin pitkälle saaneet. Lapsi itse antoi nyt ensimmäisen todistuksen huolenpidostanne. Millä waiwanne todella woin palkita?

— Ei millään, wastasi Elsa. Ei semmoisia palveluksia maksun edestä tehdä. Lasta rakastan ja taitanette siis kauankin saada odottaa, ennenkuin hänestä tykkänään luowun.

Keinäsen mieleen walahti kumma ajatus ja hän hiukan punastui, kun hän kauemmin, kun olisi tahtonut, sattui katsomaan tytön nuoruudesta hehkuwiin kaswoihin ja kirkkaisiin sinisilmiin.

Kotia mennessään ajatteli Keinänen itsekseen: „jos todella — — — — ei; se on mahdotonta hypätä niin korkealle. Ja joskin, mihin tuon oikullisen tytön kanssa joutuisi? Waan onkos hän sitte semmoinen, jommoiseksi häntä luulen? Ei näyttäisi enää.

Näin miettien ja hyräillen astui hän yksinäiseen asuntoonsa.

Oli pimeä ja tuiskuinen talwi-ilta. Keinänen oli jo tuntimääriä istunut pankilla ja kirjoittanut wiikkotiliään. Tuuli rytyytteli katto ja nurkkarännejä sekä

winkui winnin akkunoissa. Raiwolla pieksi tuulessa ryöppyävä lumi ruutuja. Oli semmoinen ilma, jolloin ihmiselle tuutuu suloiselta istua lämpimässä suojaussa, turwassa raiwoowia luonnon woimia vastaan.

Suuresti siis Keinänen kummasteli nähdessään ihmisolennon silloin tällöin, tuiskusta huolimatta, hitaasti kulkewan kadulla akkunan ohi. Näyttipä vielä liikkeestä ja käynnistä, ettei kulkialla kiirettä ollut.

Kun tuo tapahtui jo kolmannen kerran ja Keinäselä tilikin oli walmis, puki hän päällyswaatteet yllensä, sammutti kynttilänsä ja astui ulos, ensin kumminkin wisusti lukittuaan owen. Hän tahtoi päästä perille, ja omin silmin nähdä kuka tuo myöhäinen kuljeksia saattoi olla. Raju-ilmaan tultuaan ei hän taas nähnyt ketään. Katu oli niin lawealta kun pyryssä woi nähdä tyhjä ja muuta ihmiselon merkkiä ei näkynyt, kun sieltä täältä akkunoista häämöittäwä walo.

Lukua asiasta sen enempää pitämättä, nosti Keinänen turkkinsa kaulusta paremmin korwiensa ympäri ja läksi kiirein askelin rientämään kotoansa kohti.

Eräällä kadulla, jolla tuulen ja tuiskun raiwo, korkeiden rakennusten wuoksi, oli werrattain wähempi,

hiljensi hän käyntiänsä ja mielti itseksensä: „jos tuo käweliä kuitenkin oli hän? Waan mikä oikku hän et taas siihen olisi tuonut ja mitä hän tarkoitti käwelylään? Olisi muuten sangen hupaista saada luoda silmäys hänen sielunsa sisimpään“.

Hänen toiwonsa piti tänä iltana äkki-armaamatta tulla täytetyksi. Tuntein jonkun käwelewän jälestään, kääntyi Keinänen päin ja edessään seiso i Elsa Gråberg lumisena ja hiukan hengästyneenä.

— Hywää iltaa, sanoi tyttö ja jatkoi nauraen: kun tiemme sattuu olemaan sama, ettehän kieltäne käsiwarrantanne minulta. Ja hän katsoi Keinästä niin weittikkamaisesti silmiin.

Toinen tietysti, kohtelias alati, ei ainakaan Elsa Gråbergilta woinut tuota kieltää, ja niin käweliwät he hitaasti ja puheliwat ensi kerran luottawaisesti toinen toisellensa, sana antoi sanan, yksi lause toisen ja ennenkuin oltiin Gråbergin portilla, oli entisten oikkujen wyyhti selwällä ja wähämpä muuta lisäänkin puhuttu, joka kumpaisenkin sydämen oli saanut ilosta sykkimään.

— Kaiketi tulette juomaan teewettä meille, sillä ei wielä niin myöhä ole, muistutti Elsa. Niin saatte myös

kuulla että Sulon sanawarasto on melkoisesti lisääntynyt sitte wiime wiikon.

Keinänen meni. Ukko Gråbergista oli waan wä hän kumma, kun hänen mielestään Keinäseltä oli kadonnut tuo surullinen katsanto ja kaswoissa kuwautui surunsekainen iloisuus. Miesten puheet eiwät oikeen tahtoneet luistaa, waikkapa Keinänenkin mielellään olisi toiwonut niitä wilkaammiksi ja koetteli-kin sitä tehdä, ehkä ei onnistunut.

Elsa Gråberg ilmoitti owelta illallisen olewan walmiin. Miehet kohta seurasivat kutsumusta ja asetuiwat kukin tuolinsa taa.

Silloin taas lienee Elsalle herännyt nuo tawalliset mielijohteensa: hän astui lewollisesti Keinäsen wiereen, otti kiinni hänen käsiwarresta ja sanoi, katsoen isäänsä rohkeasti ja pelkäämättä silmiin: „tässä, isä, on nyt minun omani, jota kauan olen toiwonut ja odottanut. Elä wastusta minun ja Albertini päätöstä, waan anna isällinen siunaukses meidän liitollemme. Lupaen, että tämä on wiimeinen oikkuni, joista sinäkin niin usein olet minua syyttänyt. Tästälähin koettelen niistä itseäni waroittaa.

Lupaa sen enempää kysymättä, weti Elsa sulha-

sensa isänsä luo, joka rakkaasti sulki kumpaisenkin syliinsä.

Mitähän olikaan Keinänen Elsalta saanut kuulla, heidän kudulla käwellessään? Ei muuta kuin että hän jo Olgan eläessä oli ollut kallis hänen sydämelleen; — sille ei hän mitään mahtanut, waikkapa hän kuinka taisteli tätä tunnetta vastaan; — siitä kaikki mielijohteet ja kiusanteot, siitä ulkomaille matkakin. Unhotusta tahtoi hän etsiä ja oli toiwonut sitä löytävänsäkin. Asian todellisesta laidasta oli wainajakin, kun käwi wiimisillä jäähywäisillä, saanut täydellisen tiedon.

Kun ei enää oltu ukko Lundbergin hätäisessä kyydissä lykättiin nuorten yhdistysjuhla kewäisiin, jolloin Gråberg odotti poikaansakin kotia.

Kewäillä wietettiin nuorten iloiset hääkemukset. Syystä, että Gråberg oli saanut poikansa kotia, laittoi hän juhlan niin komeaksi kuin mahdollista. Komein kuitenkin kaikilta oli tuo kukoistawa Elsa Gråberg, joka pitkään aikain tunteittensa taistelujen perästä oli saawuttanut päämaalinsa. Tietysti ei häistä ukko

Lundbergia ja lääkäri Sellmaniakaan puuttunut. Wähän kuitenkin jälkimäisen ääni omituisesti wärähteli, kun hän morsiamelle wihkimisen perästä onnea toiwotti.
